

Kan passend onderwijs het thuiszitten oplossen?

Guuske Ledoux

Kohnstamm Instituut Amsterdam

ORD 2019

Wat zijn thuiszitters?

- Kinderen die leerplichtig zijn maar niet op een school zijn ingeschreven (absoluut verzuim, langer dan vier weken)
- Kinderen die leerplichtig zijn, wel op een school zijn ingeschreven, maar langdurig (meer dan vier weken) niet aanwezig bij de lessen (langdurig relatief verzuim)
- Geoorloofd/ongeorloofd
- Daarnaast zijn er leerlingen die zijn vrijgesteld van de leerplicht

Verwachtingen passend onderwijs

- Doelen:
geen kinderen meer tussen wal en schip
dekkend aanbod
hulp op maat
- Terugdringen thuiszitters al bij de motivering van het beleid genoemd; ook nu hoog in de aandacht
- Vraag: maakt passend onderwijs verwachtingen waar?

Beleidsinstrumenten

- Zorgplicht voor schoolbesturen
- Dekkend aanbod opdracht voor samenwerkingsverbanden
- Doorzettingsmacht (in discussie)
- Thuiszitterspact

De aantallen

- Thuiszitten absoluut verzuim daalt
- Thuiszitten relatief verzuim neemt toe:
3200 leerlingen in 2013/14
4486 leerlingen in 2017/18
- Vrijstellingen: aantal stijgt, recent wat minder sterk
- Cijfers beïnvloed door betere registratie
- Op schoolniveau: 1 in po, 4 in vo, 2 in (v)so per twee jaar

Wie zijn de thuiszitters?

- Overwegend leerlingen met psychische problematiek, al dan niet in behandeling
- Complexe problemen
- Veel gedragsproblematiek, indien leerlingen van vmbo-b, pro, vso
- Leerlingen voor wie onvoldoende aanbod, bijv autistische leerlingen havo/vwo niveau, hoogbegaafde leerlingen

Effecten van interventies

- Nog weinig over bekend
- Op basis van beperkte data: hoe korter thuis, hoe beter terugkeer naar onderwijs lukt
- Voor veel leerlingen lukt het (nog) niet

Thuiszitters zijn leerlingen met problemen waar zowel ouders als scholen mee worstelen en bij wie soms een lange zoektocht naar een passende oplossing of verbetering aan de orde is.

Kwesties in de praktijk 1

- Bij psychische ziekte en verblijf in instellingen heeft de school soms weinig te zeggen
- Idem als artsen of psychologen zeggen dan schoolgaan (nog) niet mogelijk is > geoorloofd verzuim soms groter probleem dan ongeoorloofd
- Als het (hulp) traject te lang duurt verliest de school het zicht; hulp zonder onderwijs leidt niet tot terugkeer
- Samenwerking onderwijs-jeugdhulp cruciaal

Kwesties in de praktijk 2

- Thuishouden komt ook voor (rol ouders)
- Thuiszitten soms gevolg van wachtlijsten
- Leerlingen die uit een jeugdinrichting komen moeilijk plaatsbaar

- Op maat wordt meer gezocht; onderwijs in deeltijd
- Veel acties, ook door Thuiszitterspact
- Terugdringen vrijstellingen nu ook in de aandacht

Terug naar het beleid

- *Zorgplicht*: geen effect op thuiszitten, aanname weigerachtige scholen klopt niet
- *Dekkend aanbod*: is meer dan voorzieningen, maar 'op maat voor iedereen' hoog gegrepen
- *Doorzettingsmacht*: lijkt overbodig
- *Thuiszitterspact*: onderstreept urgentie, verspreiding good practices, maar ambities (veel) te hoog

Over centraal en decentraal

- Passend onderwijs: keuze voor decentralisatie
- Impliceert: ruimte voor lokale oplossingen
- Bij thuiszitters toch weer centrale interventies
- Politiek en de media

Voor de discussie

- De verwachtingen over terugdringen van thuiszitten zijn te hoog
- Thuiszitters krijgen onevenredig veel aandacht in passend onderwijs